

**The Examination of Studies Among Gifted Readers and Their Educational Needs
Erken Okumada Özel Yetenekli Çocuklara Yönelik Araştırmaların İncelenmesi**

Abdullah EKER¹

Hakan SARI²

¹Res.Assist.,

Special Education Department,

Necmettin Erbakan University, Turkey

²Prof, Dr.,

Head of Special Education Department,

Necmettin Erbakan University, Turkey

Summary

One of the main developmental areas in early childhood is language development area. The concept of language development; is an umbrella concept that includes the processes of speaking, listening, reading and writing. In this study, individuals who are gifted and have early development in the development of reading skills from these developmental areas are examined. Individuals who are identified as gifted and at the same time have higher reading performance than above the age level are defined as *gifted readers*. Relevant research in the literature dates back forty years. The researches carried out in this process have examined the characteristics of gifted readers in a multi-faceted way, introduced many definitions and approaches, and developed educational practices, strategies and models related to the requirements. The aim of this study is to determine what is done in the literature about gifted readers by evaluating the related literature, to evaluate qualitative by evaluating the literature as a qualitative and to determine the suggestions for future research needs.

The aim of this study is to examine the developmental characteristics of reading skills from these areas of linguistic development in those children who are described as gifted. In this context, after evaluating the theoretical approaches to language and reading skills in general, studies on gifted individuals will be discussed in two stages:

- 1- To evaluate identification of early and gifted readers and their developmental characteristics.
- 2- To examine strategies and models developed for reading education in gifted students.

There are many theories that describe the nature of language development and its development as a subtitle. These theories developed within the discipline of linguistics are quite extensive and are based on many years of work. In addition, these theories can share integrative or opposing views (Kürkçüoğlu, 2010).

Some of these theories; The behavioral theory developed by Skinner, the social learning theory proposed by Bandura, the biological theory of Chomsky and the cognitive theory defended by Piaget and Vygotsky.

According to Chomsky; they don't learn the language as they learn to ride a bike. It is not possible for children to learn the language by imitating sentences or producing new sentences through simulations (Akt. Zeyrek, 2006, p.138). For example; when a child talks about what they did with his father at the age of 36 months, when the father told his story incomplete if he said "No, you didn't tell me that" It was revealed by his family that there might be a mental difference.

According to the findings of this study, the developmental needs of children with early reading and high-level reading performance should be met. They must be organized with a richness of stimulus and to satisfy their curiosity. Resources and information environments should be provided for their areas of interest.

Stainthorp and Hughes (2004) reported that there have been many studies conducted on individuals with disabilities in the field of reading ability in the last two decades, but there is little research on the needs of individuals who have a gift of reading skills and have a good reading ability. According to this situation, we can say that the need for future research in this area is high. In addition to this; special education practices related to literary gifted individuals should be included in the education programs and pre-school education programs for gifted students.

Research in the literature shows that strategies and practices related to gifted readers should be based on long-term cooperation. As a result, applications; All stages such as decision, start-up, implementation and evaluation phase should be in cooperation with school-family-experts and students. In addition, their development in the field of reading should be supported as much as the development of giftedness in other areas and the opportunity and time should be given to enable them to realize themselves. It should be known that reading ability is an area of cognitive development that is the basis for all academic fields.

In this study, it can be said that the lack of access to some past researches and the fact that it was not taken into consideration is a limitation in terms of generalizability. In addition, more specific assessment research can be done in the field of reading, in which the relationship of superior competence with a particular discipline or any stage of it is analyzed. We can say that evaluating the subject in a more general context is also a limitation.

Özet

Erken çocukluk dönemindeki temel gelişimsel alanlarından birisi de dil gelişimi alanıdır. Dil gelişimi kavramı; konuşma, dinleme, okuma ve yazma süreçlerini içeren şemsiye bir kavramdır. Bu çalışmada bu gelişimsel alanlardan okuma beceri gelişiminde üstün yetenekli olan ve erken gelişim gösteren bireyler incelenmiştir. Üstün zekâlı olarak tanımlanan ve aynı zamanda yaş düzeyinin üstünde, yüksek okuma performansı gösteren bireyler üstün zekâlı okuyucular olarak tanımlanmaktadır. Alanyazındaki ilgili araştırmalar kırk yıllık bir geçmişe dayanmaktadır. Bu süreçte yapılan araştırmalar, üstün zekâlı okuyucuların özelliklerini çok yönlü incelemiş, birçok tanım ve yaklaşım ortaya koymuş, gereksinimlere yönelik eğitimsel uygulamalar, stratejiler ve modeller geliştirmişlerdir. Bu çalışmanın amacı ilgili alanyazın taranarak üstün zekâlı okuyuculara ilişkin alanyazında nelerin yapıldığının ortaya koymak, alanyazını çok yönlü inceleyerek nitel olarak değerlendirmek ve gelecek araştırma gereksinimlerine yönelik önerileri belirlemektir.

GİRİŞ

“Üç yaşındaki Selim annesi ve babasıyla bankta oturuyordu. Karşıdaki reklam panosunda bir firmanın çamaşır ve kurutma makinelerinin reklamı vardı. Firmanın ismi rengârenk yazıyordu. Selim yüksek sesle reklamdaki yazıyı okudu ve ne güzel bu marka değişik renklerde yıkayabiliyormuş, dedi. Babası şaşkınlıkla oğluna baktı. Selimin okuyabildiğini bilmiyordu ve özellikle bir de anlamlı yorum yapması onu oldukça şaşırtmıştı.”

Örnek olayda da görüldüğü gibi okuma alanında bazı çocuklar üstün yeteneğe sahiptirler ve yaşlarından çok önce kendi kendilerine ses ve sembolleri ilişkilendirerek okumayı öğrenebilirler. Bu yeteneğe sahip öğrencilerin gelişimsel özelliklerini bilmek ve onların gereksinimlerine uygun okul öncesi eğitim programları geliştirmek gereklidir.

İlgili alanyazın incelendiğinde, erken ve üstün yetenekli okuyucularla ilgili araştırmaların daha çok, iki önemli disiplinle etkileşim içinde olduğunu görmekteyiz. Dilbilim ve Üstün zekâlıların eğitimi. Bu bağlamda da, iki farklı açıdan araştırmacılar uygulamalarını geliştirmişlerdir;

- 1) Dilbilim alanında geliştirilen okuma öğretim yöntem ve modellerinin, alanda üstün yetenekli bireylerin gereksinimlerine yönelik farklılaştırılması.
- 2) Üstün zekâlı ve yeteneklilere yönelik geliştirilen eğitim ve müfredat modellerinin yazınsal yetenek alanına uyarlanması.

Akranlarına göre konuşma ve okuma becerilerinin erken gelişmesinin, genel üstün zekâ ya da üstün yazınsal yetenek ile ne denli ilişkide olduğu da alanyazında üzerinde tartışılan konulardan birisidir. Jackson’a(1991) göre, erken konuşma ve okuma; üstün zekânın ve üstün yazınsal yeteneğin önemli bir belirtisidir ancak tek başına tanı için yeterli gösterge olamamaktadır. Bazen erken konuşan bir çocuk üstün zekâlı olmamakta, bazen de, üstün zekâlı hatta üstün yazınsal yetenekli bir çocuk erken konuşma ve okuma belirtisi göstermemektedir. Sonuç olarak, uzmanlar tarafından geçerli ve güvenilir ölçeklerle değerlendirilerek tam sonuca varılması gerekir. Bu çalışma da ise; erken ve sıra dışı okuma becerisi gelişimi gösteren bireyleri ilgili alanyazın araştırmalarına dayanarak, “erken okuyucular (precocious readers)” ya da “üstün yetenekli okuyucular (gifted readers)” olarak adlandırılması tercih edildi.

Erken çocukluk dönemindeki temel gelişimsel alanlarından birisi de dil gelişimi alanıdır. Dil gelişimi kavramı; konuşma, dinleme, okuma ve yazma süreçlerini içeren şemsiye bir kavramdır ve yazınsal becerileri de kapsar (Sutherland, 2005, sh.88). Başka bir görüşe göre de dil gelişimi(konuşma ve dinleme), yazınsal(okuma ve yazma) beceriler için önkoşul niteliğindedir.(Topbaş,2005). Dil gelişimi diğer gelişim alanlarına paralel bir yol izlemektedir ve insan gelişiminin en önemli alanlarından birisidir.

Bu çalışmanın amacı, bu dilsel gelişim alanlarından okuma becerisinin, üstün zekâlı olarak tanımlanan çocuklardaki gelişimsel özelliklerini incelemektir. Bu bağlamda, dil ve okuma becerisi gelişimine yönelik kuramsal yaklaşımlar genel olarak değerlendirildikten sonra, üstün yetenekli okuyucu bireylere yönelik çalışmalar iki aşamada ele alınacaktır:

- 1- Erken ve üstün yetenekli okuyucuların tanımlanması ve normalden farklı gelişimsel özellikleri
- 2- Üstün zekâlılarda okuma eğitime yönelik geliştirilen strateji ve modeller

Dil gelişiminin ve onun bir alt başlığı olarak okuma gelişiminin doğasını tanımlayan pek çok teori bulunmaktadır. Dilbilim disiplini kapsamında geliştirilen bu teoriler oldukça geniş kapsamlıdır ve uzun yıllara dayanan çalışmalardır. Ayrıca, bu teoriler bütünleyici ya da birbirine karşıt görüşleri paylaşabilmektedirler (Kürkçüoğlu,2010). Bu kuramların başlıcaları; Skinner tarafından geliştirilen davranışçı kuram, Bandura tarafından ortaya atılan sosyal öğrenme kuramı, Chomsky'nin biyolojik kuramı ve Piaget ve Vygotsky tarafından savunulan bilişsel kuramdır.

Chomsky'e göre çocuklar; dili bisiklet sürmeyi öğrenir gibi öğrenmezler. Çocukların duydukları cümleleri taklit ederek ya da benzetişim yoluyla yeni cümleler üretmek de dili öğrenmeleri mümkün değildir (Akt. Zeyrek, 2006, sh.138). Örneğin; bir çocuğun 36 aylıkken babasıyla daha önce yaptıkları hakkında sohbetlerinde, baba olay örgüsünü eksik anlattığında "Hayır öyle söylememiştin!" diye cümleleri düzeltmesi; onda zihinsel açıdan bir farklılık olabileceğini ailesinin gözlemlemesiyle ortaya çıkmıştır.

Vygotsky (1978), Piaget'in teorisinde öne sürdüğü işlevsel konuşmalara; örneğin çocukların beş yaş civarı "Güneş neden düşmez?" gibi sorularına verilen cevapları genelleymeyeceği için düşünsel becerilerinden uzak olduğunu ileri sürer. Ona göre olgunlaşma ve gelişim öğrenmeyle sağlanır, öğrenmenin sonucu değildir. Zihinsel gelişimle paralel çocukların sordukları bu soruların özellikle üstün zekâlı çocuklar açısından entelektüel bilgi edinmek amacıyla sıklıkla sordukları gözlenebilmektedir. Örneğin; yağmurun nasıl yağdığını, araba motorunun nasıl çalıştığını merak eden bu çocuklar, aldıkları cevapları yapılandırırken konuyla ilgili yeni kelimeleri de bağlam içinde öğrenmektedirler (Akt. Baş, 2009)

Okuma eyleminin temel amacı, okuduğunu anlamaktır (Cavkaytar, 2010). Alanyazına bakıldığında okuduğunu anlama ile ilgili pek çok tanıma rastlanmaktadır. Kavcar, Oğuzkan ve Sever'e (2004) göre, okuma; bir yazıyı, sözcükleri, cümleleri, noktalama işaretlerini ve öteki öğeleriyle görme, algılama ve kavrama sürecidir. Demirel (2000) okumayı "bilişsel davranışlarla psiko-motor becerilerin ortak çalışmasıyla, yazılı simgelerden anlam çıkarma etkinliği" olarak tanımlamaktadır.

The National Reading Panel, (NRP, 2000), okuduğunu anlamayı etkileşimle ilişkilendirmekte ve "Bireyin önbilgilerini, deneyimlerini metindegilerle, yani okuduklarıyla birleştirerek anlamı yapılandırması süreci" olarak tanımlamaktadır. Gunnig(2003) ise, okuduğunu anlamayı, onu

etkileyen etmenleri kullanarak “okur, metin ve bağlamı içeren üç etmenin etkileşimiyle gerçekleşen anlam oluşturma süreci” olarak tanımlamaktadır. Duke (2003)bu tanıma ‘okuduğunu yönlendirme’ ve ‘yorumlama’ yı da eklemektedir. Duke’a göre bir okur aslında metinden hareketle yolunu bulur, metinin kişisel tercihlerine uygun olup olmadığını değerlendirir ve sonunda da kendi seçtiği noktaya ulaşır (Akt. Cavkaytar, 2010).

Cooper (1997) okuduğunu anlamanın stratejik bir süreç olduğunu belirtmekte ve okuduğunu anlamayı okurun önbilgilerini ve metindeki ipuçlarını kullanarak bir metinden anlam oluşturmaya çalıştığı stratejik bir süreç olarak tanımlamaktadır (Akt. Cavkaytar, 2010).

Tanımlarda da görüldüğü gibi okuduğunu anlama bir süreç işidir. Bu süreç, okuma eylemi başlamadan önce başlar ve okuma eylemi bittikten sonra da devam eder. Örneğin, anlam oluşturma sürecinde okuma eylemi öncesinde, bireyin okuyacağı metinle ilgili tahminlerde bulunması ya da okuma bittikten sonra anlattıklarını özetlemesi, anlamanın yazılı sembolleri doğru bilmenin ötesinde, başka bir deyişle, çözümlene becerisinin ötesinde becerileri gerektirdiğini göstermektedir.

Okuduğunu anlama, bilişsel olduğu kadar sosyal ve kültürel bir süreçtir. Öğrenciler arasındaki okuduğunu anlama farklılıkları, genellikle öğrencilerin yaşadığı ve okumayı öğrendiği farklı sosyal ve kültürel çevreleri de yansıtır. Bir çocuğun okumaya karşı edindiği ilk tutumlar, ailesi ile yaşadığı deneyimler, içinde bulunduğu ya da etkileştiği dil ve kültürel etkinliklerden etkilenir. Tüm bu etmenler okurun okuduklarını yorumlamasında ve okuduğu metne bakış açısında etkilidir (Sarı, 2016, Owocki, 2003).

Okuduğunu anlama, hem bilişsel hem de duyuşsal bir deneyimdir. Okuma sürecinin duyuşsal boyutunu ilgiler, tutumlar ve bireyin kendini algılama biçimi oluşturmaktadır. İlgiler ve güdülenme okurun yazılı bir metinle etkileşiminde ve o metinden anlam oluşturmada önemli etmenlerden biri olarak görülmektedir (Fountas ve Pinnell, 2006). Güdülenme, bireyin okumaya ilgisinde, okuma amacında ya da okumaya karşı tutumunda doğrudan etkili olmaktadır. Okumaya karşı güdülenmiş okurlar genellikle okuduğunu anlama stratejilerini daha çok uygulamakta ve daha zor metinlerle çalışmaktadır (Akt. Fountas ve Pinnell, 2006, Pardo, 2005).

Okul öncesi dönemde üstün zekâlı çocuklar açısından dilin kullanımında yaşitlarına nazaran belirgin gelişimsel farklılıklar gözlenebilmektedir. Ataman(2004), bebeklik döneminde, yaşına göre üst düzey, dili anlamlı konuşma, sözcük dağarcığı edinme ve anlamlı okuma gibi dilsel becerilerin üstün zekânın bilişsel alandaki en belirgin özelliği olduğunu belirtmektedir. Bir yaşında iken düzgün konuşan ve iki yaşında kendi kendine okuma becerisi edindiği gözlemlenen bir çocuk düşünelim. Bu çocuğun normal çocuklarla aynı okuma-yazma eğitimini almasını bekleyemeyiz. Farklı gelişimsel özellikler gösteren üstün zekâlı bireylere onların gelişimsel özelliklerine duyarlı farklı eğitimsel yaklaşımlar geliştirilmelidir.

Strang (1960); üstün yetenekli çocuklarda dilin kazanımının daha erken yaşta başladığına ve gelişim aşamalarının hızlı ilerlediğine dikkati çekerken normalde 18. ayda başlayan kelimeler arasında bağlantı kurarak cümle oluşturma üstün yetenekli çocuklarda 12. ayda görülebildiğini vurgulamaktadır. (Akt. Bozkurt, 2007, sh. 32- 33)

Bu özellikteki çocuklar soru sorarken ve soruları cevaplanırken kelime bilgisi kazanır; farkında olmadan sözcük dağarcığını, dünyayı ve çevresindeki insanları anlamak için geliştirir (Uzun, 2004: 31). Sözcük hazineleri sürekli zenginleşmekte ve sözcükleri tam anlamıyla kullanmaktadırlar. Küçük yaşta ve kendi başına okumayı sökmeleri üstün zekalı çocukların başka bir zihinsel özelliğidir (Akt. Leana, 2005, Cutts ve Moseley, 2001)

Dağlıoğlu(2010), üstün zekâlılarda gözlemlenen okuma davranışlarını şu şekilde sıralamıştır:

- 1) Alfabe bilgisi erken gelişir.
- 2) Çoğunlukla erken okurlar veya okuma sürecini hızla sökerler.
- 3) Yüz ifadelerini kullanarak sökerler.
- 4) Okumaya yüksek düzeyde ilgileri vardır, obur bir şekilde okurlar.

Dole ve Adams(1983), Üstün zekâlı okuyucuları; zihinsel olarak üstün zekâlı olarak tanılanan ve yüksek okuma performansı gösteren bireyler olarak tanımlamaktadır (Akt. Kottke, 2006). Mason ve Au (1990) ise, üstün zekâlı okuyucuları; okuma alanında olağanüstü yeteneği olan ve metinleri anlama ve yorumlama açısından yaş düzeyinden beklenenin üstünde performans gösteren bireyler olarak tanımlamıştır.

Sonuç olarak kısaca; üstün zekâlı olarak tanılanan ve aynı zamanda yaş düzeyinin üstünde, yüksek okuma performansı gösteren bireyler üstün zekâlı okuyucular olarak adlandırılmaktadır ve bu çalışma da ilgili alanyazın değerlendirilmiştir.

AMAÇ

Bu çalışmanın amacı üstün zekâlı okuyuculara ilişkin alanyazında nelerin yapıldığının ortaya konulması, ilgili alanyazının çok yönlü incelenmesiyle betimsel değerlendirilmesi ve gelecek araştırma gereksinimlerine yönelik önerilerin belirlenmesidir.

YÖNTEM VE SÜREÇ

Üstün zekâlı bireylerin yazınsal beceri gelişimleri ile ilgili yapılan araştırmaları belirlemek üzere, Anadolu Üniversitesi Kütüphanesi online veri tabanlarından (örn., EBSCO, ERIC, PsychInfo) tarama yapılmış ve kitaplar incelenmiştir. Tarama için şu anahtar sözcükler kullanılmıştır: (okuma gelişimi, yazınsal gelişim, dil gelişimi, erken okuma, okuma öğretimi, erken çocukluk eğitimi, gifted readers, reading ability, precocious readers, talented readers, reading in gifted learners).

Makalelerin belirlenmesinde şu ölçütler temel alınmıştır: (1) Araştırmaların Üstün zekâlı ve üstün yetenekli çocukların yazınsal yeteneklerine yönelik olması; (2) Makalenin üstün zekâlılarla ilgili uluslar arası hakemli dört dergiden birinde yayınlanmış olması. (bir doktora araştırması istisna tutulmuştur ve bir makale başka uluslar arası hakemli dergiden alınmıştır). Bunlar:

- 1) Gifted Child Quarterly
- 2) Gifted Child Today
- 3) High Ability Studies
- 4) Journal For The Education Of The Gifted, isimli dergilerdir.

Yapılan tarama sonucunda, 1984 -2010 yılları arası, alanyazınla ilgili 17 makale ve beş kitap bölümü incelenmiş ve analiz edilmiştir. Bu makalelere ilişkin bilgiler tablo-1’de betimlenmiş ve bu bağlamda içerik ve yöntemleri yorumlanmıştır. Buna göre, araştırmaların dokuz adedi tanımlama ve değerlendirmeye ilişkin, sekiz adedi ise öğretimsel yöntemlerin, uygulama modelleri ve stratejilerinin geliştirilmesi ve değerlendirilmesine ilişkindir.

Gifted Child Quarterly dergisine ait 1990 öncesi makalelerin tam metnine ulaşamaması nedeniyle 1983-1991 yılları arası 11 makalede özet olarak incelenmiştir. Bu çalışma kapsamında değerlendirilemeyen bazı araştırmalardan ise, Michele Moore (2005) tarafından yapılan alanyazınla ilgili kapsamlı değerlendirme araştırmasının aktarımıyla faydalanılmıştır.

Dil gelişimi ve okuma becerisi eğitimiyle ilgili genel alanyazına yönelik değerlendirme taramalarının bulguları kısaca giriş kısmında yorumlanmıştır. Hedef alanyazınla ilgili makaleler ve kitap bölümlerindeki verilerin analizi ise dört alt kategoride ele alınmıştır:

- 1) Tanımlama ve karakteristik özelliklerin belirlenmesine ilişkin bulguların incelenmesi
- 2) İçerik ve yöntem açısından makalelerin grafiksel analizi
- 3) Öğretimsel yöntemlerin, uygulama ve stratejilerin incelenmesi
- 4) Sonuç değerlendirmesi ve gelecek araştırmalara yönelik öneriler

BULGULAR VE YORUM

Tanımlama ve karakteristik özelliklerin belirlenmesine ilişkin bulguların incelenmesi

Doğrudan, Üstün zekâlı öğrencilerin okuma yeteneklerine yönelik ilk çalışmalar 1970’lere dayanmaktadır. İlk olarak; Witty (1971) üstün zekâlıların yazınsal gelişim özelliklerini incelemiştir. Witty’ye göre üstün zekâlıların yazınsal yetenekleri bilişsel yeteneklerinin aynasıdır ve normal normlardan farklı okuma edinim süreçleri izlerler.(Akt. Levande, 1999). Daha sonra; Cassidy(1981), Cooter & Alexander(1984), Dole&Adams(1983) ve Bates(1984) üstün zekâlıların okumaya karşı tutumlarını ve gelişimsel özelliklerini incelemiştir. Buna göre, tüm bu araştırmanın tutarlı ortak bulgusu; üstün zekâlıların okuma öğretimine yönelik olumlu tutum geliştirebilmeleri için, kişisel ilgilerine duyarlı yaklaşım en belirleyici etkidir (Akt. Kottke, 2006).

Dole ve Adams (1983), Üstün zekâlı okuyucuları; zihinsel olarak üstün zekâlı olarak tanımlanan ve yüksek okuma performansı gösteren bireyler olarak tanımlamaktadır (Akt. Kottke, 2006). Mason ve Au(1990) ise, üstün zekâlı okuyucuları; okuma alanında olağanüstü yeteneği olan ve metinleri anlama ve yorumlama açısından yaş düzeyinden beklenenin üstünde performans gösteren bireyler olarak tanımlamıştır. (Akt. Levande, 1999)

Vosslamber(2002) ise, üstün zekâlı okuyucuları; Renzulli’nin üçlü bileşen kuramı bağlamında tanımlamıştır. Buna göre okuma yeteneği için yaşlılarına göre %98’in üstünde bu üç bileşeni karşılayan bireyler üstün zekâlı okuyuculardır:

- 1) Genel ve özel akademik yetenek: Okuma alanındaki genel yetenek IQ testlerindeki sözel-dilsel yetenek alanıyla ilgili alt ölçeklerin verileriyle belirlenebilir. Özel yetenek ise, öykü yazma-tamamlama, metin yorumlama-karşılaştırma gibi performans tabanlı bireysel ve nitel ölçeklerle değerlendirilebilir.

- 2) Göreve adanmışlık (Task commitment) yeteneği: Bu yetenke alanı, özgüven, görevi sürdürmede kararlılık ve motivasyon düzeyi olarak tanımlanabilir. Buna göre okuma alanında, düzeyine göre zor metinleri okuma kararlılığı, üst düzey düşünsel becerileri gerektiren karmaşık metinlere yönelik ilgi düzeyi gibi süreçlerle değerlendirilebilir.
- 3) Yaratıcılık: Metin değerlendirme etkinliklerinde akranlarına göre özgün ve farklı yorumlar yapabilme, metinler arası benzerlik ve ilişkileri fark edebilme ve özgün yazınsal ürünler ortaya koyabilme vb. beceriler okuma alanındaki yaratıcılık yeteneğini gösterir.

Ayrıca, Vosslander(2002), öğretmenlerin okuma alanındaki üstün yeteneklileri değerlendirilmesine yönelik kullanılabilecekleri ölçekleri şu şekilde sıralamıştır:

- 1) Öğrenci çalışma kayıtları ve portfolyoları
- 2) Okul öncesi alınan üstün beceri kayıtları
- 3) Akademik başarı puanları
- 4) Bireysel değerlendirme testleri
- 5) Zekâ testleri verileri
- 6) Metin farkındalık ölçekleri
- 7) Sözcük farkındalık ölçekleri
- 8) Sözcük dağarcığı düzeyi belirleme ölçekleri
- 9) Alan tutum ölçekleri
- 10) Alansal yaratıcılık değerlendirmeleri
- 11) Kritik düşünme becerisi değerlendirmeleri
- 12) Dil bilgisi etkinlikleri performansı
- 13) Kendi kendini değerlendirme sonuçları
- 14) Diğer öğretmenlerin görüş raporları
- 15) Akran görüşleri değerlendirmesi
- 16) Ebeveynin gözlem ve görüşlerinin değerlendirilmesi

Mills and Jackson(1990), ise okuma becerisinin ediniminde akranlarına göre belirgin düzeyde az çaba sarf ederek ve hızlı öğrenmeyi üstün zekâlıların okuma alanındaki belirgin yetenek özellikleri olarak belirtmiştir.

Holsted(1994), üstün zekalı bireylerin dil ve yazın gelişim özelliklerini şu şekilde sıralamıştır:

- 1) Konuşmayı ve okumayı erken öğrenirler
- 2) Yüksek düzey alıcı dilleri vardır
- 3) İleri cümle yapıları kullanırlar
- 4) Günlük konuşmalarında benzetmeler, metaforlar ve analogiler kullanırlar
- 5) Konuşmasında yüksek düzeyde sözel davranış sergilerler
- 6) Olay ve durumları öyküye dönüştürmekten hoşlanırlar
- 7) Bahsi geçen imge konusunda kesin, tanımlayıcı bir dil kullanırlar
- 8) Yaş düzeylerine göre, çok zengin sözcük dağarcıkları vardır
- 9) Okumaya karşı aşırı hevesli ve ilgilidirler
- 10) Üst düzey yaratıcı yazınsal ürünler ortaya koyarlar
- 11) Birden çok dil öğrenmeye isteklidirler ve kolay ve hızlı öğrenirler

Dağlıoğlu(2010) ise, üstün zekâlılarda gözlemlenen okuma davranışlarını şu şekilde sıralamıştır:

- 1) Alfabe bilgisi erken gelişir
- 2) Çoğunlukla erken okurlar veya okuma sürecini hızla sökerler
- 3) Yüz ifadelerini kullanarak sökerler
- 4) Okumaya yüksek düzeyde ilgileri vardır, obur bir şekilde okurlar

Wood (2008) ise, okumada üstün yeteneklilerle ilgili toplumda gözlemlenen üç mit saptamış ve bilimsel veriler ışığında gerçek doğruları yazmıştır. Buna göre;

1. Mit: Üstün yetenekli okuyucular homojen bir gruptur ve aynı edinim süreçleriyle okumayı öğrenirler

Doğrusu: Üstün yetenekli okuyucular; çeşitli bilişsel, duygusal, kültürel ve linguistik farklılıkları olan heterojen bir gruptur. Ayrıca; okumada üstün yetenekliler üst düzey okuma becerileri gösterme potansiyelleri olmasına rağmen bazen kültürel ve dilsel aile ortamı farklılıklarından dolayı yeteneklerini gösteremeyebilirler. (özellikle, eğitim dilinden farklı anadili olan üstünler, hispanikler, yerliler vb.) ya da üstün olmalarına rağmen bazı özel öğrenme güçlükleri ve dezavantajları olabilir. Bu tip öğrencilerin tıpkı öğrenme yetersizlikleri olan öğrencilerde olduğu gibi gereksinimlerine duyarlı bireyselleştirilmiş eğitim programı oluşturulması gereklidir.

2. Mit: Üstün zekâlı ve yetenekli okuyucular metinleri anlamada çok iyidirler.

Doğrusu: Çoğu üstün zekâlı çocuk metinleri anlama/yorumlama becerisinde akranlarına göre üst düzey gelişim göstermektedir. Ancak, onların düzeylerine uygun okuma- anlama etkinlikleri yapılırsa bu beceri gözlemlenebilir.

3. Mit: Üstün zekâlı ve yetenekli okuyucu öğrenciler için, okuma materyali seçme kontrolü tamamen kendilerine verilmelidir.

Doğrusu: Okuma materyali seçimi, üstün okuma yeteneği olan çocuklar için hazırlanacak bir eğitim programının en önemli bileşenidir. Bu öğrencilerin okuma ilgi alanları çok geniş bir alanı kapsayabilir. Bu da onlar için gerekli olanın ayırımına varmalarını ve konsantrasyonlarını olumsuz etkileyebilir. Her türlü materyali okuma merakları dikkate alınarak, nitelikli okumaları ve bilinçli okuyucu olmaları için rehberlik yapılmalıdır.

12) İçerik ve yöntem açısından makalelerin grafiksel analizi

İncelenen makaleler yöntemine göre, 13 adedi nicel araştırma, dört adedi nitel araştırma türündedir. Nicel araştırmaların ikisi bağlantısal araştırma, on bir adedi deneysel yöntemli araştırma türündedir. Nitel araştırmalardan ikisi değerlendirme araştırması, ikisi de grup temelli bağlantısal araştırma modelindedir. Deneysel araştırmaların çoğunluğu oluşturmasını; bu türde geçerlik yönünden kontrol düzeyinin yüksek olmasından ve doğrulanabilirlik açısından diğer modellere üstünlüğünden kaynaklandığını söyleyebiliriz.

Bu çalışmanın kapsamında incelenen makaleler Tablo.1’de grafiksel olarak gösterilmiştir. Buna göre, makaleleri iki grupta toplayabiliriz.

- 1- Temayı tanımlama ve değerlendirmeye ilişkin araştırmalar. (9 adet)
- 2- Öğretimsel yöntemlerin, uygulama ve stratejilerin incelendiği araştırmalar. (8 adet)

İlk kısımda yer alan araştırmaların bulguları daha çok; tanımlama ve karakteristik özelliklerin belirlenmesine ilişkin bulguların incelenmesi başlığı altında; ikinci kısımda yer alan araştırmalar ise; öğretimsel yöntemlerin, uygulama ve stratejilerin incelenmesi başlığı altında analiz edilmiştir.

Tablo 1. Alanyazında Üstün Zekâlılarda başarı düşüklüğü ile ilgili yapılan araştırmalar

Yazarlar ve Yıl	Araştırmanın Amacı	Yöntem	Katılımcılar ve Özellikleri	Bulgular	Yay. Dergi
S.L.Hunsaker, Aubree Nielsen B.Bartlett (2010)	Öğretmen deneyimlerinin, üstün okuyucu öğrencilerde okuma gelişimi açısından ilişkisi	Bağlantısal	Üstünlerde okuma eğitimi modellerini uygulayan 61 öğretmen	Öğretmen deneyimlerinin akademik ve duygusal ölçeklere göre korelasyonel ilişkisinin zayıf olduğu sonucuna varılmıştır	Gifted Child Quarterly
Özlem Baş (2009)	Üstün Zekalı Olduğu Varsayılan Beş Yaşında Bir Çocuğun Okuma Becerisi Üzerine Durum Çalışması	Bütüncül Tek Denekli Desen Durum çalışması	5 yaşında üstün zekalı bir öğrenci	Bu çalışma, dilin kazanımında üstün yetenekli çocukların yaşlarına göre dil gelişimindeki farklılıklarını göstergelerini nitelendirmektedir	Yayınlanmış doktora araştırması
Patricia F. Wood (2008)	Üstün zekâlı ve yetenekliler için geliştirilen okuma eğitimi programının bileşenleri	Deneyisel- Ön test- son test modeli	Destek programına katılan 12'şer kişilik iki grup	9 bileşenli olarak geliştirilen okuma eğitimi programının etkililiği incelenmiş ve geçerlik, güvenilirlik verileri bulunmuştur.	Gifted Child Today
Sean Cavazos-Kottke (2006)	Beş üstün zekalı erkek öğrencinin okuma ilgi alanlarının ortaya koyulması.	Bütüncül tek denekli araş. deseni	5 genel ölçeklere göre üstün zekalı, yansız atanmış ilköğretim öğrencisi	Üstünlerin yazınsal ilgi alanları ile ilgili öğretmenlere rehberlik edici bulgular ortaya koymuştur	Gifted Child Quarterly
Lynn A. Olson, James R. Evans, Wade T. Keckler (2006)	Erken okuyucularla ilgili araştırmaların geçmişi bugünü ve geleceğinin değerlendirilmesi	Betimsel, Değerlendirme Araştırması	Son kırk yıldaki alanyazın araştırmaları	Yapılan tarama ve analizler sonucu alanyazın çok kapsamlı değerlendirilmiştir	Journal For The Education Of The Gifted
Christine L. Weber, T. W. Cavanaugh (2006)	Ebook kullanımının üstün yazınsal yetenekli çocukların eğitimindeki etkisini inceleme	Deneyisel Solomon Dörtlü grup modeli	Dört grup 11'er kişilik evren tanımına uygun 1.sınıf öğrencisi	Ebook'ların üstün okuyucuların yetenek gelişimindeki etkililiği ortaya konmuştur. Sosyal Geçerliği bulunmuştur	Gifted Child Today
Michele Moore (2005)	Normal sınıftaki üstün yazınsal yetenekli öğrencinin eğitsel gereksinimlerini anlama	Betimsel, Değerlendirme Araştırması	Alanyazına yönelik 30 adet makale	Üstün yazınsal yetenekli çocukların tanımlanması ve karakteristik özelliklerinin belirlenmesi	Gifted Child Today
Rhona Stainthorp, Diana Hughes (2004)	Erken okuma yeteneğine yönelik açıklayıcı durum çalışması	Gruplar arası eş zamanlı çoklu başlama modeli, Deneyisel Araş.	14'er normal ve üstün öğrencinin enlemsel karşılaştırılması	Kendiliğinden anlamlı okumayı öğrenen bireylerin yeteneklerini destekleyici erken eğitim programı gereksinimini ortaya koymuştur	Gifted Child Quarterly
S.Renzulli, Sally Reis, Jean Gubbins, C.J. Briggs, S.Richards, (2003)	Üstünlerle ilgili eğitim modelinde geliştirilen okuma öğretim programının değerlendirilmesi	Deneyisel Durum Araştırması	12 adet üstün 7. Sınıf öğrencisi	Yazınsal alandaki üstün yetenekli öğrencilerin gereksinimlerini saptanmış ve bunu karşılayacak geçerli bir model geliştirilmiştir.	Gifted Child Quarterly
Andrea Vosslander (2002)	Üstün yazınsal yetenekli çocukların sınıf ortamındaki tutumlarının incelenmesi	Tek denekli bütüncül araştırma deseni	5 yaşında okumada üstün yetenekli bir öğrenci	Üstün zekalı bir bireyin okuduğunu anlama ve yorumlama açısından sınıf içindeki performansı analiz edilmiştir.	Gifted Child Today
Eva I. Diaz (1998)	Porto Riko kökenli okumada düşük başarılı üstünlerdeki etken faktörlerin incelenmesi	Deneyisel, Tek desenli Araştırma	Araştırma evrenine uygun altı lise devlet okulu öğrencisi	Etnik köken etmeni araştırılmış ve okuma yeteneğindeki beklenmedik başarısızlığın nedenleri ortaya konmuştur.	Gifted Child Quarterly
Sean Cavazos-Kottke (2004)	Üstün yetenekli erkeklerin okumaya karşı tutum ve yeteneklerinin incelenmesi	Grup Deneyisel Araştırma	ACT'den %95 üstü alan 100 öğrenci	Erkek öğrencilerin okumaya karşı ilgi ve tutumlarının kızlara göre düşük olduğu bulunmuş ve önleyici stratejiler geliştirilmiştir.	Journal For The Education Of The Gifted
C. R. Fehrenbach, (1991)	Üstün zekalı erken okuyucuların okumayı öğrenirken kullandıkları stratejilerin incelenmesi	Nitel araştırma	Araştırma evrenini örnekleyen, yaşları 14 – 20 arası 10 öğrenci	Üstünlerin okumayı öğrenmede kullandıkları stratejilerin benzerlikleri ve farklılıkları ilgili kuramsal temeller bağlamında ortaya konmuştur.	Gifted Child Quarterly

Julie C. Roark (1988)	Üstünlerde yaratıcı okuma yeteneğinin geliştirilmesi için iki okuma öğretim metodunun karşılaştırılması	Deneysel- Ön-Test Son Test kontrol modeli	12 öğretmen ve 58 üstün 5.sınıf öğrencisi	Kolaylaştırıcı öğretimin doğrudan öğretimden daha etkili olduğu ortaya konmuştur	High Ability Studies
Hafenstein Normalu (1986)	Üstün zeka- bilgi işleme stilleri ve Okuma yeteneği arasındaki ilişkinin incelenmesi	Çok değişkenli Bağlantısal Araştırma	38 adet genel zekâ ölçeklerine göre tanılı 6 yaş üstün öğrenci	Değişkenler arasında güçlü korelasyonel ilişki bulunmuştur.	High Ability Studies
Brenda Brooks (1985)	Üstün zekalı afro-amerikan öğrencilere yönelik geliştirilen okuma eğitimi programının etkilerinin incelenmesi	Deneysel Son test kontrol grup modeli	24 adet üstün yetenekli zenci devlet okulu öğrencisi	Bu çalışmada üstün ve kültürel dezavantajlı bireylere yönelik geliştirilen bilgisayar destekli zenginleştirme programının etkililiği ortaya konmuştur	High Ability Studies
Gary W. Bates (1984)	Üstün öğrencilere yönelik geliştirilen okuma stratejilerinin değerlendirilmesi	Nitel Araştırma	11 adet üniversite bazlı destek programı alan üstün öğrenci	Üstünlere özel okuma becerisi öğretme stratejilerinin gerekliliği ve etkililiği ortaya konmuştur.	Journal of Reading

Öğretimsel yöntemlerin, uygulama ve stratejilerin incelenmesi

Okuma alanındaki üstün zekâlı ve üstün yetenekli bireylerin eğitimsel gereksinimlerine yönelik pek çok farklı yöntem, uygulama ve model geliştirilmiştir. Bu yöntem, uygulama ve modellerin temel aldıkları çıkış noktalarını iki noktada toplayabiliriz.

- 1) Dilbilim alanında geliştirilen okuma öğretim yöntem ve modellerinin, alanda üstün yetenekli bireylerin gereksinimlerine yönelik farklılaştırılması.
- 2) Üstün zekâlı ve yeteneklilere yönelik geliştirilen eğitim ve müfredat modellerinin yazınsal yetenek alanına uyarlanması.

Alanyazında geliştirilen tüm yöntem ve modellerin bu iki temel üzerine geliştirildiğini söyleyebiliriz.

Levande (1999) ise, alanyazındaki uygulamaları değerlendirdiği kitabında; üstün yetenekli okuyucuların eğitimsel gereksinimleriyle ilgili öğretmenlerin yapması gerektiği bazı strateji önerilerinde bulunmuştur. Bunlar:

- 1) Metin değerlendirmelerinde daha güç sorular sorun. Yeni düşünceler ve kavramlara ilişkin yeni uygulamalar geliştirmesini isteyerek düşüncelerine esneklik kazandırın.
- 2) Sınıf çalışmalarına ilişkin olarak onlara özel araştırma, inceleme ödevleri verin.
- 3) İlgilendikleri bir konuda okuma yapmalarına ve yazınsal ürün geliştirmelerine fırsat tanıyın. Bu ürünü sınıf arkadaşlarıyla paylaşmalarını olası kılın.
- 4) İlgili eğitsel kulübün başkanı olmalarına, etkinlikleri planlamalarına ve oyunları yönetmelerine fırsat tanıyın.
- 5) Sınıf düzeyini dikkate almadan, çocukların kendi hızlarında programda ilerlemelerine fırsat tanıyın.
- 6) Sözel derslerde daha özgür ve ileri çalışmalarını teşvik edip, tekrarlayıcı alıştırmalardan uzak tutmaya çalışın.
- 7) Bazı konuların öğretilmesinde size yardımcı olmalarına ve arkadaşlarına konuları öğretmelerine izin verin.
- 8) Bu çocuklar için, ana babaları ve yönetimi ile ilişki kurup, özel eğitim ya da en yakın üniversiteden destek eğitimi alabilmelerinin yollarını araştırın.
- 9) Yeteneklerinin farkında olmalarını ve değerini bilmelerini sağlayın.
- 10) Bu çocuklara temaları zenginleştirerek öğretin
- 11) Benzer yetenekteki arkadaşlarıyla proje grupları yapın

- 12) Diğer dersleri de yetenek alanlarıyla ilişkilendirerek anlatın.
- 13) Söz hakkı verin.
- 14) Tek düze, tekrarlayan görevler ve ödevler vermeyin.
- 15) Alışılmışın dışındaki görüşlerini reddetmeyin.

Abilock(2004) ise okuma alanındaki üstün yeteneklilere yönelik programlar da olması gereken bileşenleri dokuz alt kategoride toplamıştır:

- 1) Planlı olarak öğrenci okumalarının incelenmesi ve hassas değerlendirilmesi
- 2) Bireysel araştırma projeleri (okuma için araştırma teması vermek)
- 3) Okul içinde zengin kaynak olanağı
- 4) Mentörlerle bireysel çalışma
- 5) Bağımsız çalışılabilen ve çok seçenekli projeler
- 6) Yetenek grupları
- 7) Hassas okuma danışmanlığı
- 8) Tartışma organizasyonları düzenleme
- 9) Üst düzey soru-cevap etkinlikleri

Reis ve Renzulli (2004) ise, üstün zekâlıların eğitimine yönelik geliştirdikleri üçlü döner kapı zenginleştirme modelinin okuma alanındaki üstün yeteneklilere yönelik uyarlamasını yapmışlardır. Buna göre ilk aşamada, öğrencilerin ilgi alanını keşfetmeye yönelik temalar ya da problem durumları üzerine genel çalışmalar yapılmalı. İkinci aşamada ise, ilk aşamada belirlenen bir tema ya da probleme yönelik öğrenciler, yaratıcı ve eleştirel düşünce becerilerini kullanarak analiz çalışması yapmalı. Üçüncü aşamada ise, bireysel olarak ya da küçük gruplarla proje çalışarak özgün ürünler ortaya koymalıdır. Tablo-2’de bu modele göre hazırlanmış bir müdahale uygulama planı görülmektedir.

Tablo – 2 Renzulli Modelinde Üstün Yetenekli Okuyucular Müdahale Planı

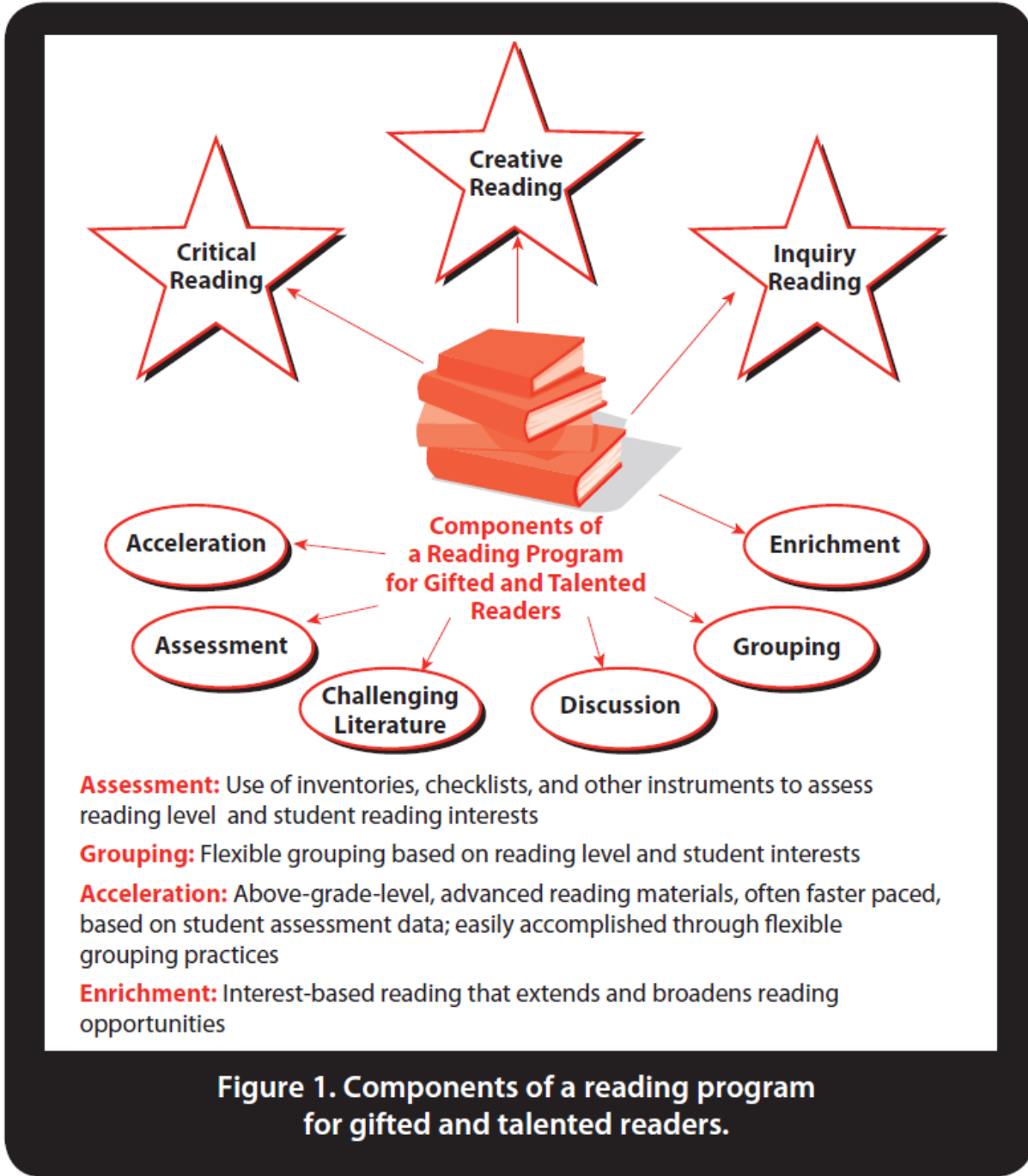
First Grade		
TYPE I ACTIVITIES	TYPE II ACTIVITIES	TYPE III PRODUCT
<ol style="list-style-type: none">1. Read <i>Owl Moon</i> by Jane Yolen.2. Visited the following Web site: http://www.enchant-edlearning.com/subjects/birds/info/Owl.shtml and learned about the different species of owls.3. Attended presentation on owls given by wildlife expert from local university.4. Explored an owl pellet.	<ol style="list-style-type: none">1. Read the following nonfiction books: <i>All About Owls</i> by Jim Arnosky, <i>Welcome to the World of Owls</i> by Diane Swanson, and <i>The Barn Owls</i> by Tony Johnston. Read the following fiction books: <i>The Duck and the Owl</i> by Hanna Johansen and <i>The Owl and the Woodpecker</i> by Brian Wildsmith.2. Wrote to the Arctic National Wildlife Refuge for information about the threats to the owls' habitat.3. Researched how to use computer to create informational brochures. with text and images.	<ol style="list-style-type: none">1. Created a brochure using Microsoft Word to hand out to students and parents at the annual ziti dinner and distributed copies to the local library to inform the public of the dangers facing owls.

Figure 1. Sample development of a Type III project

Wood (2008) üstün yetenekli okuyucular için hazırlanabilecek bir programın kritik dokuz bileşenini saymıştır. Bu dokuz bileşene yönelik grafik Tablo-3'te betimlenmektedir. Bunlar:

- 1) Yaratıcı okuma
- 2) Hassas okuma
- 3) Danışman eşliğinde bilinçli okuma
- 4) Hızlandırma
- 5) Gruplama
- 6) Zenginleştirme
- 7) Değerlendirme
- 8) İlgi çekici edebi metinler
- 9) Tartışma ve münazara ortamıdır.

Tablo-3 Wood Üstün Yetenekli Okuyucular Program Modeli

Yukarıdaki araştırmalarda belirlenen bileşenlere göre hazırlan ya da üstün zekâlıların eğitimiyle ilgili modellerin ve okuma eğitimine yönelik modellerin etkileşimiyle hazırlan birçok benzer programlar geliştirilebilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmada, okuma alanında yetenekli olan üstün zekâlı bireyler ile ilgili alanyazın taraması yapılmış ve bulgular yorumlanmıştır. Sonuç olarak, üstünlerde okuma yeteneğinin alanyazında yaklaşık kırk yıldır tartışılan ve araştırılan bir alan olduğunu söyleyebiliriz. Üstün zekâlı okuyucular oldukça heterojen bir gruptur ve okumaya yönelik farklı karakteristik özellikler ve öğrenme stilleri gösterebilirler.

Bu çalışmanın bulgularına göre, erken okuyan ve üst düzey okuma performansı gösteren çocukların gelişimsel gereksinimleri karşılanabilmelidir. Onlara uyarıcı zenginliği olan ve meraklarını doyuracak çevreler düzenlenmelidir. İlgi alanlarına yönelik ulaşabilecekleri kaynaklar ve bilgi ortamları sağlanmalıdır.

Stainthorp ve Hughes (2004) son yirmi yılda okuma yeteneği alanında yetersizliği olan bireylere yönelik birçok çalışma yapıldığını ancak okuma alanında üstün yetenekli olan ve okuma becerisini edinmiş olarak okula başlayan bireylerin gereksinimlerine yönelik araştırmaların oldukça az olduğunu belirtmiştir. Bu duruma göre, gelecekte bu alanda yapılacak araştırmalara gereksinimin yüksek olduğunu söyleyebiliriz.

Ayrıca, üstün zekâlılara yönelik uygulanan eğitim programlarında ve okul öncesi eğitim programlarında, yazınsal yetenekli üstün zekâlı bireylerle ilgili özel eğitim uygulamalarına da yer verilmelidir. Örneğin Eskişehir’de Anadolu Üniversitesi bünyesinde yürütülen ÜYEP programı gelecekte yazınsal yetenek alanına da yönelebilir.

Alanyazındaki araştırmalar, üstün yetenekli okuyucularla ilgili strateji ve uygulamaların uzun vadeli ve işbirliğine dayalı olması gerektiğini göstermektedir. Sonuç olarak, uygulamaların; karar, başlangıç, uygulama ve değerlendirme evresi gibi tüm aşamaları okul-aile-uzman ve öğrenci işbirliği içerisinde olması gereklidir. Ayrıca üstün zekâlıların, diğer alanlardaki gelişimleri kadar okuma alanında da gelişimleri desteklenmeli ve kendilerini gerçekleştirebilmeleri için fırsat ve zaman tanınmalıdır. Okuma yeteneğinin tüm akademik alanlar için alt yapı olan, öncül bir bilişsel gelişim alanı olduğu bilinmelidir.

Bu çalışmada, bazı geçmiş tarihli araştırmalara ulaşamamasının ve değerlendirilmeye alınmamış olmasının genellenebilirlik açısından bir sınırlılık olduğunu söyleyebiliriz. Ayrıca, okuma alanında üstün yetenekliliğin belli bir disiplinle ilişkisinin ya da herhangi bir aşamasının analiz edildiği daha spesifik değerlendirme araştırmaları da yapılabilir. Bu araştırmanın konuyu daha genel bir kapsamda değerlendirmesinin de bir sınırlılık olduğunu söyleyebiliriz.

KAYNAKLAR

- Abilock, D. (2004). Alpine flowers. *Knowledge Quest*, 33(2), 8–9
- Anderson, M. A., Tollefson, N. A., & Gilbert, E. C. (1985). Giftedness and reading: A cross-sectional view of differences in reading attitudes and behaviors, *Gifted Child Quarterly*, 29, 186–89
- Baş, Ö. (2009). *Üstün Zekâlı Olduğu Varsayılan Beş Yaşında Bir Çocuğun Okuma Becerisi Üzerine Durum Çalışması*, Yayınlanmamış doktora araştırması, Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi, İlköğretim Anabilim Dalı
- Baştürk, M. (2004). *Dil Edinim Kuramları ve Türkçe'nin Anadili Olarak Edinimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık
- Bates, G. (1984). Developing reading strategies for the gifted: a research based approach. *Journal of Reading*, 27, 590-593.
- Bozkurt, S.(2007). *Okul Öncesi Dönemde Öğretmenleri Tarafından Yaşıtlarına Göre Üstün ve Özel Yetenekli Olarak Aday Gösterilen Çocukların Gelişim Özelliklerinin İncelenmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü
- Brooks, B. (1985). An Evaluation of The Effectiveness of A Training Program In Verbal Comprehension For Black Gifted Students (Ability, Minority, Reading), *High Ability Studies*, 24, 130-147
- Cavkaytar, S. (2010). *Dengeli okuma yazma yaklaşımının Türkçe öğretiminde uygulanması: İlköğretim 5. Sınıfta bir eylem araştırması*, Anadolu Üniversitesi Engelliler Entegre Yüksekokulu Yayınları; no. 4.
- Dağlıoğlu H.E., (2010) *Erken çocukluk Eğitimi*, Bölüm 9, (edit. İ.H. Diken), Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara
- Demirel, Ö. (2000). *Türkçe öğretimi*. (2. Baskı). Pegem Akademi Yayınları, Ankara
- Dole, J. A., & Adams, P. J. (1983). Reading curriculum for gifted readers: A survey. *Gifted Child Quarterly*, 27, 64–72.
- Duke, N. (2000). 3.6 minutes per day: The scarcity of international texts in first grade. *Reading Research Quarterly*, 35, 202–224.
- Fehrenbach, C. R. (1991). Gifted/average readers: Do they use the same reading strategies? *Gifted Child Quarterly*, 35, 125–127.
- Gay, L. R., ve Airasian, P. (2000). *Educational research: Competencies for analysis and application* (6. Baskı). Upper Saddle River, NJ: Merrill
- Hafenstein, N. , (1986). The Relationship of Intellectual Giftedness, Information-Processing Style, and Reading Ability in Young Gifted Children (early childhood, intelligence), *High Ability Studies*, 26, 34-52

- Halsted, J. (1994). *Some of my bestfriends are books: Guiding giftedreaders from pre-school to highschool. (2nd ed.)*. Scottsdale, AZ:Great Potential Press. from <http://www.eric.ed.gov>
- Hunsaker L.S., Nielsen A., Bartlett B., (2010). Correlates of Teacher Practices Influencing Student Outcomes in Reading Instruction for Advanced Readers, *Gifted Child Quarterly*, 54, 273-284
- Jackson, N. E. (1991). *Are early readers gifted?* Storrs, CT: The National Research Center on the Gifted and Talented.
- Kavcar, C., Oğuzkan, F. Ve Sever, S. (1995) *Türkçe öğretimi*, Engin Yayınevi, Ankara
- Kingore, B. (2001). Gifted kids,gifted characters, and great books. *Gifted Child Today*, 24(1), 30–32.
- Kottke S. C., (2006). Five Readers Browsing: The Reading Interests of Talented Middle School Boys, *Gifted Child Quarterly*, 50, 132-149
- Kürkçüoğlu, B.Ü., (2010) Erken çocukluk Eğitimi, Bölüm 4, (edit. İ.H. Diken), Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara
- Levande, D., (1999). Gifted Readers and Reading Instruction, California Association for the Gifted (CAG) Communicator, volume 30, number 1, from <http://www.hoagiesgifted.org>
- Leana, M.Z., (2005). Üstün Zekalı ve Normal Çocuklarda Yönetmel Fonksiyonlar: Londra Kulesi Testi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim dalı
- Lynn A. Olson, James R. Evans, and Wade T. Keckler
- Mason, J. & Au, K.(1990). Reading instruction for today. New York: Harper Collins.
- Mills, J. R., & Jackson, N. E. (1990). Predictive significance of early giftedness:The case of young gifted reading. *Journal of Educational Psychology*, 82, 410–419.
- Moore, M. (2005). Meeting the Educational Needs of Young Gifted Readers in the Regular Classroom, *Gifted Child Today Magazine*, 28, 40-52
- Olson A.L., Evans R.J., Keckler T.W., (2006). Precocious Readers: Past, Present, and Future, *Journal for the Education of the Gifted*, 30, 205-235
- Pardo, L.S., (2004). What every teacher needs to know about comprehension. *The Reading Teacher*, 58, 272-280
- Pfeiffer S.I., (2008). *Handbook of Gifted Education*, Springer Publications, Florida
- Reis, S. M., Gubbins, E. J., Briggs, C. J., Schreiber, F. J., Richards, S., Jacobs, J. K., (2004). Reading instruction for talented readers: Case studies documenting few opportunities for continuous progress. *Gifted Child Quarterly*,48, 315–338.
- Reis, S. M., Renzulli, J. S., (1989). Developing challenging programs for gifted readers. *The Reading Instruction Journal*, 32, 44–57.

- Renzulli, J. (1988). The multiple menu model for developing differentiated curriculum for the gifted and talented. *Gifted Child Quarterly*, 32, 298-309
- Roark, J.C. (1988), Effects of two methods of teaching reading--direct and facilitating instruction on gifted students' creative reading ability, *High Ability Studies*, 28, 23-35
- Sarı, H. ve Pürsün, T. (2016). *Özel Eğitimde Etkili Kaynaştırma Bütünleştirme*, Nobel Atlas Yayınevi
- Snowling J.M. , Hulme C., (2005), *The science of reading: A handbook*, Blackwell publishing, Oxford
- Sutherland, M., (2005), *Gifted and Talented in the early years*, Paul Chapman Publishing, London
- Suveren, S. (2006) Anasınıfına Devam Eden Çocuklar Arasından Üstün Yetenekli Olanların Belirlenmesi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı.
- Stainhorp R., Hughes D.(2004) An Illustrative Case Study of Precocious Reading Ability, *Gifted Child Quarterly*, 48, 107-121
- Uzun, M. (2004) *1. Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi: Üstün Yetenekli Çocuklar El Kitabı*. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları
- Van Tassel-Baska, J., (1998), *Excellence in Educating Gifted&Talented Learners*, Love Publishing Company, Denver
- Van Tassel-Baska, J., & Brown, E. F.(2001). *An analysis of gifted education curriculum models*. In F. A. Karnes, & S. M. Bean (Edit.), *Methods and materials for teaching the gifted*. Waco, TX: Prufrock Press.
- Vosslamber, A. (2002). Gifted readers: Who are they and how can they be served in the classroom? *Gifted Child Today*, 25(2), 14–21.
- Weber, L. C., Terence W. C, (2006). Promoting Reading: Using eBooks With Gifted and Advanced Readers, *Gifted Child Today*, 29, 56-65
- Wood F. P. , (2008) Reading Instruction with Gifted and Talented Readers: A Series of Unfortunate Events or a Sequence of Auspicious Results, *Gifted Child Quarterly*, 31, 16-25
- Yıldırım A. ve Şimşek, H. (2006) *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. (5. Baskı). Seçkin Yayınevi, Ankara
- Zeyrek, D.(2006) *Dilbilim, Temel Kavramlar, Sorunlar, Tartışmalar*. “Dil Edinimi” (sh. 137-149) A.Kocaman (Edt.), Dil Derneği Yayınları, Ankara

Yararlanılan İnternet Kaynakları

- http://www.kidsource.com/kidsource/content/guiding_gifted_reader.html. (Erişim Tarihi: 22.04.2018)
- http://www.mcf.gov.bc.ca/icm/pdfs/icm_user_guide_2006.pdf (Erişim Tarihi: 09.08.2018)

Creative Commons licensing terms

Authors will retain the copyright of their published articles agreeing that a Creative Commons Attribution 4.0 International License (CC BY 4.0) terms will be applied to their work. Under the terms of this license, no permission is required from the author(s) or publisher for members of the community to copy, distribute, transmit or adapt the article content, providing a proper, prominent and unambiguous attribution to the authors in a manner that makes clear that the materials are being reused under permission of a Creative Commons License. Views, opinions and conclusions expressed in this research article are views, opinions and conclusions of the author(s). Atlas Publication and Turkish Special Education Journal:International Research shall not be responsible or answerable for any loss, damage or liability caused in relation to/arising out of conflict of interests, copyright violations and inappropriate or inaccurate use of any kind content related or integrated on the research work. All the published works are meeting the Atlas Publishing requirements and can be freely accessed, shared, modified, distributed and used in educational, commercial and non- commercial purposes under a [Creative Commons Attribution 4.0 International License \(CC BY 4.0\)](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/).